

“de samenwerking met Unia stopt op het einde van de lopende samenwerkingsovereenkomst en wordt vervangen door een eigen Vlaams gelijkekansencentrum, dat werkt op basis van de anti-discriminatiewetgeving en dat de opdrachten van Unia en de genderkamer van de Vlaamse ombudsdienst bundelt. Dit gelijkekansencentrum schakelt zich in in een interfederaal mensenrechtenmechanisme conform de principes van Parijs om een A-status te behalen”.

Deze uitstap wordt voorzien uiterlijk 15 maart 2023 en dit na formele opzeg van het lopende samenwerkingsakkoord tegen uiterlijk 15 september 2022. Voor 15 maart 2023 dient Vlaanderen een eigen mechanisme in de steigers te hebben, wil het haar Europeesrechtelijke verplichtingen nakomen.

B. Krijtlijnen non-discriminatie / mensenrechten

.B.1 Non-discriminatie

Europese Richtlijnen non-discriminatie

Vijf Europese richtlijnen geven juridisch kader aan het Belgische/Vlaamse non-discriminatiebeleid¹. Zij bepalen de gronden, domeinen en voorwaarden waarbinnen ongelijke behandeling verboden is. Drie van deze richtlijnen (de Rasrichtlijn en de twee Genderrichtlijnen) **verplichten de lidstaten tot de aanduiding/oprichting van een onafhankelijk orgaan ter bevordering van gelijke behandeling en bestrijding van discriminatie.**

Conform de richtlijnen dient het gelijkekansenorgaan *minstens* de volgende bevoegdheden te hebben:

- **verlenen van onafhankelijke bijstand** aan slachtoffers van discriminatie bij de afwikkeling van hun klachten betreffende discriminatie;
- verrichten van **onafhankelijke onderzoeken** over discriminatie;
- **publiceren** van onafhankelijke verslagen en aanbevelingen over onderwerpen die met discriminatie en gelijke behandeling verband houden;
- en (uit de Genderrichtlijn Arbeid) het **uitwisselen van beschikbare informatie** met Europese organisaties, zoals het Europees Instituut voor Gendergelijkheid.

Hierbij geven de richtlijnen uitdrukkelijk aan dat zij onderdeel kunnen zijn van een algemene mensenrechteninstelling.

Naast de toewijzing van een orgaan of organen voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, maar eveneens van belang bij het uittekenen van het onafhankelijk kader, leggen de richtlijnen nog een aantal vereisten vast op vlak van **handhaving**. Zo dienen **gepaste procedures** (gerechtelijk, administratief of bemiddelingsprocedures) te worden ingevoerd voor de naleving van de Europeesrechtelijke verplichtingen en moeten *“verenigingen, organisaties of andere rechtspersonen die er overeenkomstig de in de nationale wetgeving vastgestelde criteria een rechtmatig belang bij hebben, namens of ter ondersteuning van de klager of klaagster en met zijn of haar toestemming gerechtelijke of administratieve procedures kunnen aanspannen.”*² De Europese regelgeving vereist niet dat het gelijkekansenorgaan die rol zelf opneemt.

¹ -Richtlijn 2000/43/EG van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming (*Rasrichtlijn*)

-Richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (*Kaderrichtlijn Arbeid en Beroep*):

-Richtlijn 2002/73/EG van 23 september 2002 tot wijziging van richtlijn 76/207/EEG van de Raad betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen, en ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden (*Genderrichtlijn Arbeid en Beroep*)

-Richtlijn 2004/113/EG van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten (*Genderrichtlijn Goederen en Diensten*)

- Richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (*Genderrichtlijn Arbeid – herschikking*)

² - Art. 8.3 Genderrichtlijn Goederen en Diensten;

- Art. 7.2 Basrichtlijn:

- Art. 9.2 Kaderrichtlijn Arbeid en Beroep;

- Art. 9.2 Kadertichtlijn Arbeid en Beroep,
- Art. 6.3 Genderrichtlijn Arbeid en Beroep.

- Art. 6.5 Genderrichtlijn Arbeid en Beroep.
- Art. 7.2 Genderrichtlijn Arbeid –erschikking

Daarnaast is ook het **Europees verdrag** voor de rechten van de mens (EVRM)⁹ belangrijk als overkoepelend kader. Dit mensenrechtenverdrag van de Raad van Europa heeft directe werking in de Belgische nationale rechtsorde. Het kent ook 15 protocollen.

Tot slot is in deze ook **EU-richtlijn persoonsgegevens** van belang, betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

Tot het oprichten van een *algemene* MRI die het geheel aan mensenrechten omvat, zijn er internationaal of Europeesrechtelijk *geen verplichtingen*. Wel wordt hier al jarenlang op aangedrongen en hebben zowel **België** als **Vlaanderen** ook al **meermaals aangegeven een onafhankelijke mechanisme te zullen installeren met een mandaat dat alle te bewaken mensenrechten capteert**. Dit engagement werd onder meer herhaald t.a.v. de VN- Mensenrechtenraad in het kader van de Universal Periodic Review of recent nog tijdens het landenbezoek van de Europese Commissie Tegen Racisme en Intolerantie (Raad van Europa).

Naargelang de mate waarin het statuut en de bevoegdheden van het MRI overeenstemt met deze principes, krijgen ze een niveau (status A, B, C) toegewezen door de Internationale Alliantie van Mensenrechteninstellingen (GANHRI)¹⁰. Naast enkele fundamentele waarborgen op het vlak van onafhankelijkheid, pluralisme, infrastructuur en financiering betekent een A-status dat op het vlak van het takenpakket (1) voor **alle mensenrechten** en (2) binnen **alle bevoegdheidsdomeinen** (3) een **minimum aantal taken/functies** moet worden ingevuld. Enkel met een A-status kan het MRI volwaardig deelnemen aan het internationale gebeuren en heeft het MRI o.a. het recht om binnen de VN-Mensenrechtenraad het woord te nemen m.b.t. eender welk agendapunt.

Voor de oprichting van een algemene mensenrechteninstelling (die alle mensenrechten capteert) geldt vandaag dus geen internationaalrechtelijke of andere juridische verplichting. Maar die is er wel voor een aantal specifieke mensenrechten:

- Het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap (IVRP) vereist de oprichting instantie die de uitvoering ervan bevordert, beschermt en opvolgt. Het verdrag heeft ook werking binnen Vlaamse bevoegdheden.

- De Verordening 2016/679 van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG bepaalt dat elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties aanduidt die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de toepassing ervan.

- Het OPCAT-protocol of 'Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment' verbindt de lidstaten ertoe om een onafhankelijk 'National Preventive Mechanism' (NPM) tegen foltering op te richten. Een dergelijke instelling is

¹⁰ Momenteel is er in België slechts één instelling die een status werd toegekend: Unia heeft een B-status.

Op deze manier komen we alvast tegemoet aan de Europese verplichtingen inzake discriminatiebestrijding. Maar de uitdagingen en engagementen - zoals vertolkt in de principes van Parijs - reiken verder. Discriminatiebestrijding heeft dan wel zijn specifieke wettelijke kaders, het recht op gelijke behandeling is geen losstaand gegeven. Het maakt één van de vele mensenrechten uit die de basis geven aan een samenleving waarin iedereen zich vrij en op gelijke voet kan ontwikkelen en die we als overheid moeten beschermen en promoten. Deze **rechten communiceren** onderling, komen soms ook op gespannen voet te staan, de lijn is dikwijls dun, kruisbestuiving en een goede balans zijn belangrijk. Activiteiten ten behoeve van de bewustwording van mensenrechten en het recht op gelijke behandeling kunnen elkaar versterken. Denk bijvoorbeeld aan gelijkheid en het recht op inclusie voor mensen met een handicap. Of aan de link tussen allerlei andere rechten zoals bijvoorbeeld het recht op vrije meningsuiting en privacy.

A. 1. Taakstelling

Centraal in de Principes van Parijs zijn de waarborgen die een instelling kan bieden op vlak van **onafhankelijkheid en de pluralistische vertegenwoordiging van de burgerlijke samenleving**, wat onder meer moet blijken uit de samenstelling van de instelling, de stabiliteit van de mandaten, waarborgen voor financiering, enzovoort. Daarnaast worden de taken benoemd die een MRI minstens moet dragen, m.n.:

- ////////////////////////////////////

- (ii) Mensenrechtenschendingen die het wenst op te pikken;
- (iii) Het opstellen van rapporten over de nationale situatie met betrekking tot mensenrechten in het algemeen en over meer specifieke zaken;
- (iv) De aandacht van de regering vestigen op situaties in enig deel van het land waar mensenrechten worden geschonden en haar voorstellen doen voor initiatieven om aan dergelijke situaties een einde te maken en, waar nodig, een mening geven over de standpunten en reacties van de overheid;

Volgens de Principes van Parijs is facultatief ook mogelijk dat een MRI **klachtenbehandelende** bevoegdheden heeft. In dat geval zijn er een aantal **aanvullende voorwaarden**. Meer bepaald dient de instelling te **kunnen worden gevat door** individuen, hun vertegenwoordigers, derden en het georganiseerd middenveld. De behandeling van cases zou op de volgende **principes en doelstellingen** moeten worden gebaseerd:

Tot slot bepaalt de resolutie nog de handelingen die een MRI moeten kunnen stellen om voorgaande taken in alle onafhankelijkheid te vervullen¹⁷.

We kiezen voor de oprichting van een **Vlaams Mensenrechteninstituut**, dat:

- a. Minimum een breed residuair mandaat krijgt om **mensenrechten** te promoten en de algemene bewustwording te versterken binnen de Vlaamse bevoegdheden, *en zich inschakelt in een interfederaal mensenrechtenmechanisme conform de principes van Parijs om een A-status te behalen* en desgevallend na onderzoek kan worden uitgebreid via opname van bestaande Vlaamse sectorale MRI's
- b. het **specifiek mandaat** krijgt om op te treden als 'Gelijkekansenorgaan'-

A.1.1. Breed mandaat mensenrechten

Het orgaan krijgt een breed mandaat op het vlak van mensenrechten in lijn met de Principes van Parijs (cfr. A.1). Deze kunnen als volgt worden samengevat:

- **Onderzoek en verzamelen van gegevens** die nuttig zijn vanuit mensenrechtenperspectief in Vlaamse beleidscontext
- **Ondersteuning, advisering en monitoring van het Vlaamse beleid** inzake specifieke, dan wel algemene mensenrechtenaangelegenheden
- **Bewustzijnsverhoging, vorming, informatie aan en sensibilisering** van het **brede publiek**, onder meer via onderwijs en door een beroep te doen op de media.

Idealiter zal het Vlaams MRI het unieke aanspreek- en referentiepunt worden voor mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden. In overleg met de bestaande sectorale MRI's wordt bekeken hoe ze zich zullen verhouden tot het Vlaams MRI. Dit zal niet alleen een vereenvoudiging betekenen voor de burger maar ook een verbetering, gezien de kruisbestuiving tussen de diverse mensenrechten. Dit is een werk van lange adem, maar alle stappen die worden gezet, zullen in die richting gaan. De bestaande instellingen zullen verder worden onderzocht en in kaart worden gebracht. Concreet zal worden onderzocht welke bijkomende operationele, personele en juridische uitdagingen zich stellen en op welke manier deze kunnen worden overwonnen. Hierbij zal het in eerste instantie mogelijk zijn met het oog op het vervullen van wettelijke verplichtingen en internationale engagementen om trapsgewijs te werk te gaan waarbij het nieuwe instituut in **complementariteit** met de taakstelling van de **bestaande instellingen** optreedt. Concreet zal het aanvullend optreden op die terreinen/thema's die de Vlaamse bevoegdheidsterreinen aanbelangen maar die vandaag nog niet bestreken zijn (lacunes dicht) en die al dan niet vervat zijn in internationaal bindende kaders (zoals het Handicapverdrag); Elke stap die gezet wordt heeft als doel het realiseren van één uniek aanspreek- en referentieorgaan op het vlak van Mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden.

Het instituut krijgt binnen deze brede taakstelling **geen algemene klachtenbehandelende bevoegdheden**. Het Vlaams MRI zal wel klachten kunnen behandelen voor wat betreft de gelijke behandeling. Voor de klachten met betrekking tot andere mensenrechten wordt doorverwezen naar de sectorale MRI's, voor zover die gemandateerd zijn voor individuele bijstand aan slachtoffers. Over de verhouding tussen het Vlaams MRI en de bestaande sectorale MRI's wordt met hen in gesprek getreden. Hun klachtenbehandelende bevoegdheden worden verder onderzocht en in kaart gebracht met oog op een eventuele inkanteling. Daarnaast wordt het MRI ook ingeschakeld in een interfederaal mensenrechtenmechanisme conform de Principes van Parijs met het oog op het behalen van een A status.

Met deze totaliteit aan taken dekken we, wat betreft de Vlaamse bevoegdheden, de opdrachten af zoals voorzien in de Principes van Parijs.

In de principes van Parijs wordt enkel gesproken over nationale instituten, maar in aanvullende verklaringen¹⁸ wordt gepreciseerd “*that it is the right of each state to choose the framework that is best suited to its particular needs at the national level*”. De principes van Parijs vereisen dus niet dat

¹⁸ Vienna Declaration and Programme of Action, adopted by the World Conference on Human Rights in Vienna on 25 June 1993.

De GANRHI preciseerde in zijn procedureregels dat wanneer er binnen één VN-lidstaat meer instellingen een accreditatie wensen te verkrijgen, er volgende bijkomende voorwaarden gelden. De regering van de VN-lidstaat moet schriftelijk instemmen met de accreditatie en er dient een **schriftelijke overeenkomst** te bestaan tussen de betrokken mensenrechteninstituten **met afspraken over de rechten en plichten** van de respectievelijke instituten als lid van de GANHRI, alsook een **regeling over de vertegenwoordiging in het internationale mensenrechtengebeuren**.

We verzekeren de complementariteit tussen het nieuw Vlaams instituut en de bestaande actoren via de nodige interfederale verbanden voor het behalen van een A status. Wat betreft de toeleiding van individuele klachten maken we burgers wegwijs door indien nodig de klacht door te sturen naar de bevoegde organisatie. Daarnaast wordt de mogelijkheid van de oprichting van een **eenheidsloket** onderzocht, dat hen (automatisch) doorverwijst naar de juiste instanties en dat zo mogelijk, in geval van discriminatieklachten, ook gezamenlijke registratie en dossieropvolging mogelijk maakt. De inschakeling in een interfederaal mensenrechtenmechanisme zal, afhankelijk van de concrete invulling die ze krijgt, worden besloten in de gepaste juridische kaders.

De keuze voor een breed mensenrechteninstituut mag er niet toe leiden dat het discriminatiethema op de achtergrond zal verdwijnen. Het instituut krijgt daarom het **expliciete mandaat** om zich te **specialiseren** in het **bestrijden van discriminatie** en het **bevorderen van gelijke kansen**. Het zal hierbij opereren binnen het juridische kader van het Vlaamse GKD en het EAD¹⁹ en met het takenpakket dat de Europese verplichtingen ter zake opleggen. Onder algemene noemer lopen deze **taken parallel** met de taakstelling van de **algemene MR-werking** (onderzoek, rol t.a.v. beleid, publieke functie - cf. boven).

Vlaanderen volgt vandaag de uitsluitend promotionele weg. Meer bepaald is de **taakstelling** rond bijstandverlening voor zowel Unia als de Genderkamer gespecificeerd naar een **bemiddelende rol**²⁰, **aangevuld**, bij wijze van ‘juridisch sluitstuk’ met het mandaat om in **rechte op te treden**.²¹

////////////////////////////////////

Binnen bemiddelingstrajecten wordt getracht om via **constructieve dialoog** de betrokken partijen inzicht te geven in de problematiek, de (juridische) kaders en elkaars gevoeligheden, om van daaruit standpunten te verzoenen, met als finaal doel discriminatoire situaties op te heffen.

Dat bemiddeling als vorm van ‘alternatieve geschillenbeslechting’ een **succesvolle praktijk** is in het benaderen van conflicten in de sfeer van discriminatie, tonen zowel Unia als de Genderkamer alsook de andere Vlaamse/Belgische sectorale MRI’s met bijstandsverlenend. De verzoeningsgraden via bemiddeling liggen algemeen relatief hoog waarbij slachtoffers een **adequaat herstel** verkrijgen maar ook het inzicht bij daders wordt versterkt. Dit werkt op zijn beurt **draagvlak-bevorderend en verduurzaamt oplossingen** die het individuele niveau overstijgen. Het feit dat bemiddelingstrajecten buiten de gerechtelijke sfeer lopen, werkt bovendien **drempelverlagend**.

De EU-richtlijnen verplichten dat personen die worden gediscrimineerd over adequate mogelijkheden voor rechtsbescherming moeten beschikken. Het is daarom vereist dat er een vorderingsrecht bestaat voor bv. organisaties die namens of ter ondersteuning van individuele slachtoffers optreden. De EU-regelgeving vereist niet dat dit mandaat aan een gelijkekansenorgaan zelf wordt toegekend. Uit de literatuur en rechtspraak blijkt echter dat het noodzakelijk wordt geacht dat een gelijke kansenorgaan dat **louter bemiddelend** werkt, zelf ook in rechte kan optreden. , Enige vorm van juridisch sluitstuk is met andere woorden noodzakelijk om over voldoende **geloofwaardigheid en slagkracht** te beschikken en **effect te** kunnen hebben.

A.1.2.2. Jurisdictionele benadering

Als alternatief op een zuiver promotionele invulling van bijstandsverlening via bemiddeling toont de internationale praktijk mogelijkheden binnen een meer jurisdictionele sfeer.

Onafhankelijke organen met (quasi)-jurisdictionele opdrachten hebben de bevoegdheid om in het kader van hun assistentie aan slachtoffers, op verzoek, een eerste **formeel (al dan niet bindend) oordeel** te vellen en of **aanbevelingen** uit te brengen in een zaak.

In geval van een **niet-bindend mandaat** onderzoekt het orgaan of een gedraging in strijd is met de non-discriminatie wetgeving, op basis waarvan het een formeel - juridisch onderbouwd - oordeel velt. Dat oordeel heeft **noch de kracht** van bindend advies noch van een (**pseudo**)**rechtelijke uitspraak**. Wel zorgt de deskundigheid die achter het oordeel schuilgaat voor een zeker **gezag**. Dat oordeel zal bijgevolg **bepalend** zijn voor wat de belanghebbende of betrokkenen met eventuele bevindingen en aanbevelingen doen. Indien alsnog voor gerechtelijke weg wordt gekozen, zijn de oordelen **onderbouwend/oriënterend/bepalend** voor de uiteindelijke uitspraak van een **rechter**. Internationale praktijk toont dat rechtspraak veelal in lijn blijft met de oordelen. Zo niet zal een rechter dit grondig motiveren.

De oprichting van een (quasi-)jurisdictioneel orgaan zal met andere woorden zorgen voor een grotere rechtsbescherming via een **brede, sterke en gespecialiseerde buitenrechtelijke handhaving** inzake discriminatie. Ze worden namelijk gezien als een **laagdrempelig, goedkoop en tijdbesparend alternatief** voor de rechtsgang. Een bijkomende voordeel is dat zij op korte termijn door duidelijkheid zorgen over wat wel en niet toegelaten is onder de anti-discriminatiewetgeving (in vergelijking met de lange doorlooptijd van gerechtelijke procedures), wat **de rechtszekerheid bevordert**. De oordelen zijn daarbij ook een belangrijke inspiratiebron voor jurisprudentie voor de algemene rechtsleer en rechtspraak. Voorts wordt in de literatuur ook de veelal **zachtere en minder confronterende aard van de procedures** en oordeelsvorming door jurisdictionele organen tegenover die van rechtbanken en hoven, genoemd als een argument ten gunste van dit type instelling. Een bijkomende voordeel is **specialisatie bij de oordeelsvormende instantie en bijgevolg de hoge inhoudelijke, juridische kwaliteit**.

Over het algemeen wordt het kunnen uitbrengen van bindende oordelen gezien als **bijdragend aan de effectiviteit en impact** van jurisdictionele gelijkekansenorganen. Niettemin kan een **gezaghebbend en neutraal imago** en een systematische opvolging van zaken het ontbreken van bindende beslissingsmacht compenseren. Dergelijke organen vellen oordelen die in de praktijk gevolgd worden, zonder dat daar een sanctie aan te pas komt.

In eigen land is er de referentie van de **Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit**, die toeziet op de naleving van de wetgeving inzake bescherming van persoonsgegevens en een aanpak via bemiddeling met oordeelsbevoegdheid combineert²². De eerstelijnsdienst ontvangt klachten en verzoeken waarrond zij bemiddelingsprocedure kan opstarten. Indien geen minnelijk akkoord kan worden bereikt door eerstelijnsdienst, treedt de 'geschillenkamer' op dat bindende oordelen velt over inbreuken op de wetgeving inzake gegevensbescherming en ook administratieve boetes kan opleggen.

A.1.2.3. Hybride vorm als Vlaams model

De internationale én eigen praktijk toont zonder meer de **kracht van bemiddeling** in het omgaan met discriminatoire situaties. Het is dan ook logisch dat we onze succesvolle bemiddelingscultuur meenemen en het nieuwe orgaan de opdracht geven om geschillen **in eerste instantie** via deze weg op te vangen en te werken richting verzoening.

Hier is het belangrijk te leren uit de resultaten van de recente **evaluatiestudie** op het Gelijkekansendecreet²³. Op de centrale onderzoeksvraag of het huidige GKD een afdoend kader biedt voor een doeltreffend antidiscriminatiebeleid, toonde de rechtspraakanalyse in deze studie dat zowel de **kwantiteit als de kwaliteit van de handhaving van het GKD te wensen overlaat**. Zo vinden slachtoffers van discriminatie moeilijk eigenhandig hun weg naar de rechtbank. Verklaring hiervoor wordt mede gezocht in het feit dat zij met allerlei hinderpalen geconfronteerd worden die hen ontmoedigen om daadwerkelijk een gerechtelijke procedure te starten (zoals hoge kostprijs en zeer lange duurtijd van de procedure, de complex technische aard van de wetgeving versus het gebrek aan kennis, ...). Tot dezelfde vaststelling kwam ook de commissie die de federale antidiscriminatiewetten heeft geëvalueerd²⁴. Dit gebrek aan rechtspraak zorgt ervoor dat de discriminatiewetgeving zonder toepassing blijft, dat afdoende jurisprudentie ontbreekt en dat daders geen gevolgen dragen wanneer zij een wettelijk verbod - desgevallend ondanks bemiddelend optreden - blijven overtreden.

Naast het opvallend lage aantal uitspraken op basis van het GKD, legt de evaluatiestudie ook bloot dat het de huidige rechtbanken aan specialisatie ontbreekt en bijgevolg bij een significant aantal uitspraken (ook op niveau van de hoven en beroepen) een manifest foute toepassing maakt van essentiële bepalingen en begrippen uit het decreet en de Unierechtelijke normen waaraan het

²⁴ Evaluatiecommissie federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie, eerste evaluatieverslag, februari 2017.

Via het mandaat om in rechte op te treden kan een gelijkekansenorgaan deze gebreken deels ondervangen. Echter, om de handhaving van het discriminatierecht in al zijn facetten te versterken, raden de onderzoekers een meer **diepgaande hervorming aan van het handhavingsapparaat**. Één van de suggesties luidt om een gespecialiseerd gelijkekansenorgaan op te richten met (al dan niet bindende) **oordeelsvormende bevoegdheid**.

Om de neutraliteit van het instituut niet te schaden krijgt het orgaan **geen mandaat om in rechte op te treden**. Dit is een fundamentele keuze die ook verbonden is met de bestaansreden van het nieuw op te richten Vlaams MRI.

Daarom krijgt het nieuwe MRI, in overleg met het Vlaams Parlement, het **statuut** van een **para-parlementaire instelling**, in lijn met de onafhankelijkheidsvereisten en de huidige praktijk binnen het Vlaamse sectorale mensenrechtenlandschap.

De Vlaamse Regering kiest concreet voor:

Toe te werken naar een **breed MRI** dat in beginsel **alle mensenrechten** capteert binnen de **Vlaamse bevoegdheden**. Idealiter zal het Vlaams MRI het unieke aanspreek- en referentiepunt worden voor mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden, waar ook de bestaande sectorale MRI's in worden ondergebracht. Dit is een werk van lange adem, waarbij trapsgewijs te werk wordt gegaan. Minimaal zullen uiterlijk 15 maart 2023 (datum feitelijke uitstap Unia) alle wettelijke verplichtingen en internationale engagementen inzake non-discriminatie en mensenrechten, juridisch en operationeel inzake zijn afgedekt waarbij het instituut een residuair mandaat krijg inzake de mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden die nog niet worden beschermd door Vlaamse sectorale MRI's. Tegelijkertijd starten we nu al de oefening waarbij wordt onderzocht hoe we kunnen evolueren naar een MRI met nog breder mandaat, dat ook de bestaande Vlaamse MRI's opneemt. en/of wat hun verhouding zal zijn ten opzichte van het Vlaams MRI. Voor wat die evolutie- en uitbreidingsoefening betreft zal Minister Somers samenwerken met Minister-President Jambon. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige bevoegdheden van de Vlaamse sectorale MRI's en de juridische personele mogelijkheden, zonder afbreuk te doen aan hun mandaat. We gaan er hierbij vanuit dat er efficiëntiewinsten kunnen geboekt worden dankzij het bundelen van expertisegebieden en het zoeken naar schaalvoordelen.

Wat betreft het brede mensenrechtenmandaat krijgt het instituut drie categorieën aan **taken** toebedeeld, met name

1. **Onderzoek** en studie
  2. **Toezicht op het beleid van de verschillende overheden** via aanbevelingen, adviezen, voorstellen, rapporten, onderzoeken
  3. **Publieke functie:** bevorderen van mensenrechten, bijdragen aan bewustwording (informatie, vormingen, campagnes, ...)
- Een specifieke focus wordt gelegd op de taakstelling als **Gelijkekansenorgaan**, waarbij het instituut -in lijn met de EU-richtlijnen **non-discriminatie**- een aanvullend mandaat krijgt inzake
4. **Bijstandverlening aan slachtoffers.**

Daarbinnen zal het MRI

- **promotioneel** optreden via het organiseren van **bemiddelingstrajecten**
  - zich daar waar bemiddeling te kort schiet, **jurisdictioneel organiseren** en **niet-bindende oordelen** kunnen vellen
  - geen mandaat krijgen inzake in rechte optreden
- In lijn met de onafhankelijkheidsvereisten van de Principes van Parijs, zal het Vlaams Mensenrechteninstituut, in overleg met het Vlaams Parlement, de **rechtsvorm** krijgen van een **para-parlementaire instelling**

Binnen deze contouren zal het oprichtingsdecreet van het Vlaams mensenrechteninstituut worden uitgewerkt. Hierbij zal worden onderzocht in hoeverre de **uitbreidingsopties** reeds in het decreet kunnen worden ingeschreven en zullen ook de **samenwerkingsverbanden** met de andere Vlaamse/federale (sectorale) MRI's vorm krijgen, ten einde binnen de Principes van Parijs de status A te verwerven.

4. FINANCIËLE IMPACT

Deze nota houdt geen financieel of budgettair engagement in vanwege het Vlaams Gewest of de Vlaamse Gemeenschap.

5. AKTENAME DOOR DE VLAAMSE REGERING

De Vlaamse Regering neemt akte van:

- de conceptnota en de erin vervatte principes.

Brussel,

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

////////////////////////////////////